

MATE Neveléstudományi Intézet Gyógypedagógiai Tanszék

**Ifjú-és felnőttkorú, fogyatékos emberek
életminőségének vizsgálata,
szociális intézményekben és családban élő
személyek életkörülményeinek összevetésével**

Konzulens:

Kátainé Dr. Lusztig Ilona
PhD

Magyarné Csongor Erzsébet
Gyógypedagógia - alapképzés – levelező
2024

Tartalmi kivonat

Dolgozatom témájául azért választottam a fogyatékos emberek életminőségének vizsgálatát, mert hiszem, hogy ez egy olyan terület, amellyel összetársadalmi szinten, pedagógiai területen és a hétköznapiak során is egyaránt foglalkozni kell.

Jómagam már egészen fiatalon kapcsolatba kerültem fogyatékos fiatalokkal, akik ebben az időben még általános iskolába jártak. Úgy gondoltam, akkor és ott jó helyen voltak, minden segítséget, támogatást és fejlesztést megkaptak. Azonban, felvetődött bennem a kérdés: mi lesz velük, ha kikerülnek az alapfokú oktatás rendszeréből? Tanulnak-e szakmát? Lesz-e munkájuk? Hogyan és hol fognak élni? Tudnak-e önálló életet folytatni? Sikerül-e bekapcsolódniuk a társadalmi életbe úgy, hogy valóban egyenrangúak lesznek? Milyen életminőséggel - fizikai, anyagi, érzelmi jóllét - rendelkeznek majd?

A kutatásom célja annak felmérése, hogy milyen mértékben befolyásolja a fogyatékos ifjak és felnőttek életminőségét, hogy családban vagy intézményes keretek között élnek? Melyik esetben van több lehetőségük az önállóbb, teljesebb életre?

Az intézményekben élő fogyatékos személyek élete eltér a családban tartózkodókéétól. Az intézményes életet egységesített életfeltételek jellemzik. Meghatározott időbeosztás, táplálkozás, viselkedési normák, szabályok.

A családban élő személyeket nem érintik ennyire szigorú keretek. A család elfogadó, szerető légkörében inkább az a tendencia érvényesül, hogy minél jobb, kedvezőbb feltételeket biztosítsanak a fogyatékos személynek. Ki kell emelni viszont, hogy ebben az esetben nagyon meghatározó lehet a család anyagi és kulturális háttere, s ettől függően különböző életminőséget érhetnek el a személyek.

Kutatásomat a témával kapcsolatos fogalmak megismerésével, a releváns szakirodalmak feldolgozásával kezdtem. Dolgozatom kutatási részében célt a megismert információk működésének tettenérése a gyakorlatban. Interjút készítettem fogyatékos fiatalok szüleivel, valamint egy fogyatékos személyeket ellátó szociális intézet ápoló-gondozójával, emellett pedig kérdőíves adatgyűjtést végeztem az intézményben élő gondozottak körében.

Dolgozatomban arra vállalkoztam, hogy némi elméleti, szakirodalmi kitekintés után a maga valóságában vizsgálom meg a fogyatékos fiatalok, felnőttek esélyét a jó életminőség

elérésére. A többféle elmélet, irányzat eleve megmutatja, hogy a téma tárgyalása a tudományterületen belül sem egységes, és a társadalom különféle szereplőinek szempontjából olykor egészen mást jelenthet. Az sem mindegy, hogy az életminőségre objektív vagy szubjektív szempontból gondolunk, és természetesen máshogyan éli meg a helyzeteket, lehetőségeket a problémában érintett személy, a környezete, valamint a többségi társadalom.

A problémafelvetés, és a kutatás végzése közbeni tapasztalatszerzés arról győzött meg, hogy sok még a tennivaló ezen a területen. Nem lenne alkalmas a szakdolgozat és maga a téma sem a tovább gondolásra, ha nem tudnék következő feladatokat, a feltárt jelenségekre reflektáló további problémákat azonosítani.

Felvettem többször, hogy a fogyatékos személyek gondozása, boldoguláshoz segítése egyszerre egyéni, emberi kötelesség, s egyszerre társadalmi feladat. Azonban sok ember gondolkodása messze áll attól, hogy erre ilyen szemszögből tekintsen. A vakot, siketet, intellektuális képességzavarral élőket butának, szánalomra méltónak látják, gondozásukat a társadalomtól elzárt, komor intézményekben képzelik el, a velük való törődést stigmatizálják. És való igaz, arra utalnak bizonyos jegyek, hogy kevésbé értékelendő, megtűrt, kényszerű terület ez. A gondozók, gyógypedagógusok társadalmi megítélése alacsony, akárcsak a jövedelmük, az intézményrendszer fejletlen, kevésbé digitalizált, az inklúzió, az individuum erősítése gyerekcipőben jár, nem kevésbé az oktatási módszerek korszerűsítése.

Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy a helyzeten csakis úgy lehet javítani, ha minden résztvevő értéket ad hozzá a változáshoz. A jogalkotó adekvát jogszabályokat kellene biztosítson, amelyek tisztességes jogi környezetet biztosítanak, az egészségügy megfelelő korrekciós és gyógyító eljárásokat, terápiákat, az oktatásirányítás megfelelő infrastruktúrát és intézményrendszert, valamint korrekt, jól képzett szakembereket, a civil szervezetek, vallások ideológiai muníciót a társadalom számára, és még sorolhatnám.

Mint leendő gyógypedagógus mást sem szeretnék jobban, mint azt látni, hogy az általam megismert, tanított, fejlesztett gyermekek eséllyel indulnak neki az életnek. Aki arra alkalmas, hadd tanuljon szakmát, és hadd legyen hasznos tagja a társadalomnak, és ne csak névleges, valamilyen ráhagyó, kimutathatatlan fontosságú és eredményű munkát végezessen. Aki önálló életvitelre képtelen, kapjon támogatást abban, hogy megélje az emberi lét örömeit, és alkothasson. Azok a személyek pedig, akik velük foglalkoznak, éljenek meg megbecsülést,

amelyek társadalmi presztízsből, megfelelő anyagi ellenszolgáltatásban, normális munkakörülményekben jelennek meg.

Szót kell ejteni azokról a családokról is, akik otthonukban nevelnek, gondoznak fogyatékkal élő gyermeket, felnőtten, hiszen embert próbáló feladatot vállaltak, és ők sem kapnak sem erkölcsi, sem anyagi elismerést. Pedig a gondozott személy boldogulása is tőlük függ, és ezzel a felelősséggel kell élniük, haladniuk a nehezített pályán.

Az általam nagyra becsült fogyatékos embertársaim, a társadalom és a magam szempontjából is azt szeretném, hogyha mindannyian, akik az emberi sorsot kaptuk, maradéktalanul, teljesen élhessünk. Erre tesztek erőfeszítést emberként, nőként, anyaként, gyógypedagógusként is. Bárcsak mindannyian megtennék a magunk részét!